

ГРОМАДЯНСЬКА ОСВІТА

НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА ІНТЕГРОВАНОГО КУРСУ ДЛЯ 10 КЛАСІВ ЗАГАЛЬНООСВІТНІХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Громадянська освіта старшокласників спрямована на реалізацію **загальної мети середньої освіти**, яку ставить перед собою нова українська школа. Вона полягає в розвитку та соціалізації особистості, формуванні її національної самосвідомості, громадянської позиції, загальної культури, світоглядних орієнтирів, критичного мислення, творчих здібностей, дослідницьких та аналітичних навичок.

Результатом навчання є усвідомлення учнями себе громадянами України, здатність проявляти громадянську активність, жити і цивілізовано взаємодіяти в суспільстві, прагнення до вдосконалення і навчання впродовж життя, готовність до свідомого життєвого вибору та самореалізації. Також випускник поважає національну історію, культуру власного та культуру інших народів, має лінгвістичні навички: вільно володіє державною мовою, розвиває навички спілкування різними мовами; спілкується щонайменше однією іноземною мовою, має бажання і здатність до самоосвіти, активний і відповідальний, підприємливий та ініціативний, має уявлення про демократичні засади співжиття, береже природу, безпечно використовує досягнення науки і техніки.

Актуальність та основоположні засади курсу

Важливість громадянської освіти школярів зумовлена новими соціально-політичними реаліями українського суспільства, пошуком спільних для громадян демократичних цінностей і національних ідеалів, участю України в загальносвітових політичних, економічних і соціокультурних процесах. Це потребує освіти для демократичного громадянства через якісне формування громадянської ідентичності, здатності й готовності молоді людини до усвідомленого вибору шляхом критичного аналізу різних можливостей та варіантів, активної участі в суспільних процесах, установлення конструктивних відносин на засадах соціального партнерства. Відтак одним із основних соціальних замовлень школі є формування й розвиток здатності школярів до життя й діяльності в правовій демократичній державі.

В основу курсу покладено концепцію освіти для демократичного громадянства і прав людини, що передбачає консенсус між національним і загальноєвропейським змістом громадянської освіти. Фундаментальними цінностями сучасного світу є демократія, свобода, пошанування прав людини. Базова умова демократичного розвитку суспільства – це формування громадян, які володіють уміннями здійснювати зважений і раціональний вибір, критично мислити та аналізувати інформацію, розуміють значення права, терпимо ставляться до думок інших, активно цікавляться суспільним, політичним та економічним життям,

Освітня модель, що передбачає розвиток демократичних цінностей, поведінкових настанов, практичних навичок, знань, оволодіння якими дає змогу кожній особистості дієво прилучатися до демократії, уналежнює компоненти, задекларовані Рамкою компетентностей для культури демократії Ради Європи як-от:

- *цінності*: повага людської гідності й дотримання прав людини; повага культурної багатоманітності; утвердження демократії, справедливості, рівноправності та верховенства права;

- *поведінкові установки*: відкритість щодо інших культур, світогляду і звичаїв; повага; громадянська самосвідомість; почуття відповідальності; почуття власної значущості; стійкість перед невизначеністю;

- *практичні навички*: здатність до самоосвіти; вміння аналітичного й критичного мислення; вміння слухати; спостережливості; співпереживання; гнучкість і адаптація; комунікабельність; лінгвістичні здатності; вміння спілкуватися різними мовами; готовність до співпраці; здатність розв'язувати конфлікти;

- знання та їх критичне осмислення: самопізнання і критична самооцінка; знання й критичне осмислення мовних стилів у спілкуванні; пізнання світу та його критичне осмислення¹.

Зміст громадянської освіти визначається як суспільними потребами, вимогами соціальних і державних інституцій, так і інтересами особистості, її ставленням до суспільних проблем і готовністю брати участь у їх розв'язанні.

Метою громадянської освіти є:

1) формування вільної особистості, яка визнає загальнолюдські та національні цінності й керується морально-етичними критеріями та почуттям відповідальності у власній поведінці;

2) формування громадянської компетентності учнівської молоді, що забезпечує її активну громадянську позицію, здатність відповідально реалізовувати свої права та обов'язки в конкретній ситуації, налагоджувати соціальне партнерство в розв'язанні суспільних проблем;

3) виховання громадянської свідомості особистості, зорієнтованої на демократичні пріоритети й злагоду в суспільстві, почуття приналежності до свого народу, спільних історичних, політичних і культурних цінностей своєї держави;

4) виховання толерантності й поваги до культурного різноманіття, різних поглядів, релігій, звичаїв і культур, уміння знаходити порозуміння з іншими людьми задля досягнення суспільно значущих цілей;

5) розвиток політичної, правової, економічної, соціальної, культурної, медійної грамотності школярів, гнучкості й адаптивності, комунікабельності, готовності до співробітництва, здатності розв'язувати конфлікти й запобігати дискримінації;

6) виховання поваги до людської гідності й дотримання прав людини, демократичних цінностей, верховенства права, справедливості, неупередженості, рівноправ'я.

Завданням громадянської освіти є забезпечення цілеспрямованої підготовки старшокласників до життя в системі суспільних відносин поліваріантного світу, глобалізації, соціальної взаємодії та активної відповідальної участі в суспільно-корисній діяльності.

Теоретичні основи курсу складає сукупність філософських, психолого-педагогічних знань та практичних навичок і вмій, необхідних для системного вивчення і вирішення суспільно-педагогічних проблем; методологічні принципи (гуманізація та демократизація навчально-виховного процесу; природовідповідність та свободовідповідність; системність; диференціація; міждисциплінарна інтеграція; наступність і безперервність; культуровідповідність; інтеркультурність), що є підґрунтям для конструювання змісту, вибору форм і методів навчання; сучасні філософські, психолого-педагогічні й методичні підходи (особистісно орієнтований, діяльнісний, компетентнісний, культурологічний, системний, міжпредметний, контекстний, загальношкільний).

В основу курсу громадянської освіти покладений компетентнісний підхід, що корелюється ключовими компетентностями, визначеними основами стандарту Нової української школи.

Компетентнісний потенціал курсу (за ключовими компетентностями)

Компоненти	Ключові компетентності	№ з/п
Уміння: доступно і переконливо висловлювати власну думку, використовувати можливості мови для розкриття тем громадянської освіти; розпізнавати мовні засоби впливу, володіти техніками переконування; вести аргументовану полеміку на відповідну тематику; читати і розуміти перекладені та адаптовані українською літературною мовою першоджерела, авторські наукові публікації; творити	Спілкування державною (і рідною, в разі відмінності) мовами	1

¹Competences for Democratic Culture. Living together as equals in culturally diverse democratic societies. Council of Europe, 2016. Available from: <https://rm.coe.int/16806ccc07>

<p>українською мовою (усно і письмово) тексти з громадянознавчої тематики.</p> <p>Ставлення: повага до української як державної / рідної (у разі відмінності) мови, зацікавлення її розвитком, розуміння цінності кожної мови; толерантне ставлення до плюралізму думок.</p> <p>Навчальні ресурси: навчальні, науково-популярні, художні тексти про соціально-політичне, економічне та культурне життя суспільства, дослідницькі проекти в галузі громадянської освіти, усні / письмові презентації їх результатів, конференції, дебати, дискусії та обговорення.</p>		
<p>Уміння: читати і розуміти науково-популярні публікації та художні твори громадянознавчого змісту іноземною мовою; знаходити та створювати потрібну інформацію про світ іноземними мовами; спілкуватися з однолітками, які представляють різні країни, для взаємообміну думками з громадянознавчої тематики.</p> <p>Ставлення: інтерес до всіх сфер життєдіяльності суспільства України, Європи і світу.</p> <p>Навчальні ресурси: іншомовні науково-популярні публікації, довідкова література, он-лайнкові перекладачі, іншомовні сайти, іноземні підручники і посібники з громадянської освіти.</p>	Спілкування іноземними мовами	2
<p>Уміння: оперувати цифровими даними, математичними поняттями для пізнання і пояснення сучасних суспільно-політичних та економічних подій, явищ і процесів; перетворювати джерельну інформацію з однієї форми в іншу (текст, графік, таблиця, схема тощо); будувати логічні ланцюжки; використовувати статистичні матеріали у вивченні питань громадянської освіти.</p> <p>Ставлення: усвідомлення варіативності та значущості математичних методів у розв'язанні сучасних соціальних, політичних, економічних проблем і задач.</p> <p>Навчальні ресурси: джерела із статистичними даними, діаграми, таблиці, графіки тощо.</p>	Математична компетентність	3
<p>Уміння: пояснювати та оцінювати вплив винаходів, науково-технічного прогресу та нано технологій на природне середовище життя людини.</p> <p>Ставлення: відповідальність за ошадне використання природних ресурсів, екологічний стан у місцевій громаді, в Україні й світі; готовність до розв'язання проблем, пов'язаних зі станом довкілля та сталим розвитком.</p> <p>Навчальні ресурси: матеріали мас-медіа та Інтернет-ресурсів щодо проблем стану довкілля, ошадного використання природних ресурсів тощо.</p>	Основні компетентності у природничих науках і технологіях	4
<p>Уміння: використовувати цифрові технології для пошуку потрібної інформації, її нагромадження, перевірки і впорядкування; досліджувати суспільні проблеми за допомогою сучасних засобів, працювати з великими масивами даних, робити і презентувати висновки, спільно працювати он-лайн у навчальних, соціальних та наукових проектах; створювати вербальні й візуальні (графіки, діаграми, фільми) тексти, мультимедійні презентації та поширювати їх; виявляти маніпуляції інформацією в процесі аналізу повідомлень мас-медіа; виявляти джерела та авторів інформації, робити коректні посилання.</p> <p>Ставлення: дотримання правових норм і моралі в роботі з інформацією, зокрема, дотримання авторського права.</p> <p>Навчальні ресурси: публікації на громадянознавчу тематику, електронні інформаційні ресурси, цифрові бібліотеки.</p>	Інформаційно-цифрова компетентність	5

<p>Уміння: визначати власні навчальні цілі, розвивати навички самоосвіти; аналізувати процес власного навчання, відстежувати інновації в науково-освітньому просторі; критично аналізувати й узагальнювати здобуті відомості й досвід, набувати нових компетентностей в залежності від власних та суспільних потреб.</p> <p>Ставлення: розуміння соціальної ролі освіти, відкритість до сталого самонавчання, бажання ділитися знаннями з іншими, готовність до інновацій.</p> <p>Навчальні ресурси: матеріали, в яких відображено алгоритми опрацювання інформації громадянсько-навчального змісту.</p>	<p>Уміння вчитися впродовж життя</p>	<p>6</p>
<p>Уміння: обирати дійові життєві стратегії; виявляти можливості й загрози для майбутньої професійної діяльності; працювати для загального блага громади; генерувати нові ідеї, оцінювати переваги й ризики, вести перемовини, бути соціально мобільною, адаптивною, комунікабельною, відповідальною людиною.</p> <p>Ставлення: відповідальність за ухвалення виважених рішень щодо діяльності в суспільстві, ділова етика та чесність конкуренції.</p> <p>Навчальні ресурси: джерела з основ лідерства, культури спілкування та підприємництва.</p>	<p>Ініціативність і підприємливість</p>	<p>7</p>
<p>Уміння: активно слухати та спостерігати, брати відповідальність на себе, проявляти громадянську свідомість, соціальну активність та участь у житті громадянського суспільства, аналітично мислити, критично розуміти світ: політику, право, права людини, культуру, релігію, історію, мас-медіа, економіку тощо.</p> <p>Ставлення: повага до людської гідності, пошанування прав людини, визнання цінності демократії, справедливості, рівності й верховенства права; емпатія, відповідальність, активна громадянська позиція.</p> <p>Навчальні ресурси: законодавчі національні та міжнародні правові акти, публіцистична література з історії та теорії демократії й громадянського суспільства.</p>	<p>Соціальна та громадянська компетентності</p>	<p>8</p>
<p>Уміння: розвивати власну національно-культурну ідентичність у сучасному багатокультурному світі; окреслювати основні тенденції розвитку культури; зіставляти досягнення української культури з іншими культурами; виявляти вплив культури на особу та розвиток цивілізації.</p> <p>Ставлення: визнання цінності культурного багатоманіття; відкритість до інших культур, переконань та світогляду інших людей, повага і толерантність.</p> <p>Навчальні ресурси: твори мистецтва та світової класики, пам'ятки архітектури, медіа ресурси.</p>	<p>Обізнаність та самовираження у сфері культури</p>	<p>9</p>
<p>Уміння: змінювати навколишній світ засобами сучасних технологій без шкоди для середовища; надавати допомогу собі й тим, хто її потребує; ухвалювати рішення, обмірковуючи альтернативи і прогнозуючи наслідки для здоров'я, добробуту й безпеки людини; регулярно практикувати фізичну діяльність, демонструвати рухові вміння й навички з фізичної культури та використовувати їх у різних життєвих ситуаціях.</p> <p>Ставлення: домінування гуманістичних принципів у світоглядній структурі суспільства, охорона навколишнього середовища, здоровий спосіб життя, відповідальне ставлення до свого здоров'я та здоров'я інших людей.</p> <p>Навчальні ресурси: наукова та публіцистична література, Інтернет ресурси з основ екології, основ безпеки життєдіяльності людини,</p>	<p>Екологічна грамотність і здорове життя</p>	<p>10</p>

фізичної культури та профілактики.		
------------------------------------	--	--

Очікувані результати навчально-пізнавальної роботи школярів із громадянської освіти спираються на такі наскрізні змістові лінії: **«Екологічна безпека та сталий розвиток»**, **«Громадянська відповідальність»**, **«Здоров'я і безпека»**, **«Підприємливість та фінансова грамотність»**. Ці лінії відбивають провідні соціально й особистісно значущі ідеї, що послідовно розкриваються в навчанні та вихованні учнів. Наскрізні змістові лінії, спільні для всіх навчальних предметів, є засобом інтеграції навчального змісту, корелюються з ключовими компетентностями, опанування яких забезпечує формування ціннісних і світоглядних орієнтацій учня, що визначають його поведінку в життєвих ситуаціях.

Громадянська освіта спрямована на формування громадянської компетентності школяра, що уявляється як цілісне інтегроване утворення в сукупності здатностей особистості, необхідних для її успішної самореалізації та соціальної взаємодії в демократичному суспільстві. Її структурними складниками є пізнавальний, ціннісно-мотиваційний та діяльнісно-поведінковий компоненти. Вони проявляються в сукупності громадянських здатностей особистості як-от:

- *соціально-комунікативної*: вміння й навички спілкування та встановлення конструктивних відносин між людьми, діалогу і громадського обговорення суспільних проблем;
- *інформаційно-медійної*: вміння критично мислити; вміння пошуку, аналізу та оцінки інформації, критичної оцінки медіаповідомлень на основі аналізу джерел, соціальної ситуації;
- *розв'язання соціальних конфліктів, проблем*: уміння розв'язувати соціальні суперечності; формування установки на толерантне розв'язання конфліктів;
- *відповідального соціального вибору й прийняття рішення*: готовність до ухвалення обґрунтованого рішення на основі усвідомленого й виваженого вибору;
- *громадянської участі*: установка на відповідальну суспільну діяльність; навички участі в соціальних та політичних процесах.

Зміст курсу

Основними принципами конструювання змісту курсу громадянської освіти для 10-11 класів є:

- забезпечення цілісності світоглядних знань та уявлень старшокласників, їхніх умінь та способів діяльності;
- відповідність індивідуальним та віковим особливостям учнів;
- формування ціннісних орієнтацій особистості та мотивації до активної громадянської діяльності;
- врахування тенденцій і міжнародного досвіду громадянознавства.

У старшому шкільному віці (16–17 років) якісно змінюється структура навчальної мотивації особистості – навчальна діяльність стає для неї засобом реалізації життєвих планів майбутнього. Відтак завдання громадянської освіти для цієї вікової категорії учнівської молоді спрямовані на створення умов для соціального і професійного самовизначення, отримання соціального досвіду, що сприяє активній життєвій та громадянській позиції випускника школи.

Зміст громадянської освіти передбачає інтеграцію соціально-гуманітарних знань із різних навчальних предметів та орієнтацію на розв'язання практичних проблем. Формування цілісного світогляду учнівської молоді та набуття нею **інтегративних громадянознавчих знань** включає такі напрямки:

- *морально-етичний*: усвідомлення особистістю суспільних цінностей, громадянських ідеалів, формування етичних норм поведінки, моральних якостей, громадянської відповідальності, громадянської самосвідомості;
- *політико-правовий*: засвоєння знань про права, свободи людини та механізми їх реалізації, способи суспільно-політичної участі; розуміння громадянського обов'язку, політичних подій і суспільних процесів;
- *екологічний*: формування екологічної культури особистості, розуміння нею сучасних екологічних проблем, усвідомлення їх актуальності, розвиток особистої відповідальності за

стан довкілля, оволодіння нормами екологічно грамотної поведінки та здорового способу життя;

- *інформаційно-медійний*: розвиток поінформованості учнів, розвиток здатності шукати, обробляти, використовувати та перевіряти інформацію, вміння критичного аналізу різнобічної інформації та створення власних медіа повідомлень;

- *інтеркультурний*: оволодіння сукупністю здатностей, необхідних для життя у багатокультурному суспільстві на засадах толерантності; виховання культури соціальних відносин та ефективної комунікації.

Зазначені напрями громадянської освіти органічно взаємопов'язані, об'єднані спільною метою, завданнями, світоглядно-ціннісними засадами, принципами, методами і формами навчання.

Курс передбачає формування громадянської ідентичності особистості на різних рівнях – особистому, сімейному та родинному, рівні навчального закладу, місцевої громади, Батьківщини, світу. Це забезпечується послідовним, цілісним розкриттям усіх складників громадянсько-назавчого змісту для учнів 10–11-х класів на основі формування їхньої громадянської ідентичності, ціннісних орієнтацій та громадянських ставлень до самих себе, інших людей (близьких, рідних, друзів, товаришів, інших осіб), навчального закладу, де вони навчаються, місцевої громади, де вони проживають, Батьківщини й світу.

Основними (базовими) поняттями громадянської освіти є ***громадянське суспільство, держава, демократія, громада, людина, особа, громадянин, громадянська участь, відповідальність.***

Навчання громадянській освіті спрямоване на формування й розвиток таких умінь старшокласників як:

- висловлювати й аргументувати власну думку;
- шукати, знаходити, аналізувати, обробляти інформацію;
- критично мислити, визначати проблему та бачити шляхи її розв'язання;
- вести конструктивний діалог, співпрацювати з іншими, шукати зони згоди та знаходити компроміс, поважати думку інших, проявляти терпимість, толерантність, емпатію;
- реалізовувати свої права та захищати їх, допомагати іншим людям у захисті їхніх прав.

Основними особливостями курсу громадянської освіти є те, що:

- 1) це інтегрований курс, який охоплює філософські, аксіологічні, політичні, правові, економічні, культурологічні, соціально-психологічні знання;
- 2) він спрямований на формування світогляду учнів старшої школи;
- 3) його завдання полягає у формуванні особистісних якостей та ціннісних орієнтацій, притаманних громадянину демократичного суспільства, вміння громадянської участі та громадянської відповідальності.

Особливості навчально-виховного процесу

Ефективне навчання старшокласників (старшокласниць) громадянської освіти потребує створення та запровадження у навчально-виховний процес методичного інструментарію, спрямованого на формування їхньої громадянської компетентності, що реалізується в активному залученні учнівської молоді до проблемного навчання, експериментування, розвитку її критичного мислення, самостійності суджень, творчого потенціалу.

Це вимагає створення умов для мотивації й участі старшокласників (старшокласниць) в обговоренні актуальних проблем школи та місцевої громади, суспільства і держави, глобальних проблем сучасності та інформаційного простору. Інтеграція громадянсько-назавчого змісту в курсі передбачає не механічне включення громадянсько-назавчих понять, а опрацювання їх через дію та колективну пізнавальну діяльність.

Навчальна діяльність учнів (учениць) має включати самоаналіз, характеристики типових життєвих ситуацій та визначення способів їх регулювання; нагромадження досвіду спілкування; проектування процесу самовдосконалення; проведення зустрічей із лідерами громад, депутатами, суддями, журналістами, волонтерами тощо.

- Організація навчання старшокласників (старшокласниць) громадянській освіті має заохочувати плюралізм думок та поглядів учнів, сприяти формуванню їхнього

критичного мислення, вміння орієнтуватися у складних суспільних процесах. Це має відбуватися з опорою на актуалізацію соціального досвіду учнів (учениць), що передбачає його поступову реалізацію: конкретний досвід учнів (учениць) є основою для усвідомлення ними громадянознавчих понять, положень; він розширюється в навчанні, перетворюючись у нові знання, що перевіряються і відпрацьовуються на практиці. Такий процес має орієнтуватись не на отримання учнями (ученицями) готових відповідей, а спрямовуватися на розвиток самопізнання й самовиховання школярів (школярок), усвідомлення ними суспільних процесів і явищ, осмислення власних життєвих орієнтацій на основі загальнолюдських цінностей. Через організацію різних навчальних ситуацій, добір проблемних завдань, за допомогою яких формуються інтелектуальні та практичні вміння старшокласників (старшокласниць), відбувається становлення їхньої громадянської зрілості.

- У навчанні громадянській освіті старшокласників (старшокласниць) ефективними є різноманітні активні та інтерактивні методи навчання як-от: рольові та ділові ігри (моделювання відносин, вивчення ситуацій, що уможливають обговорення соціальних проблем і спільне їх розв'язання); аналіз документів громадянознавчої тематики; проектування (розробка та реалізація учнівськими командами суспільно-корисних справ у місцевій громаді); дискусії з актуальних соціальних проблем; учнівські конференції, збори, круглі столи (обговорення та прийняття рішень, що визначають основні напрямки діяльності); спільні заходи із місцевою спільнотою; он-лайн спілкування (обговорення на форумі, ведення блогів, розміщення інформаційних ресурсів на сайтах, обмін досвідом проектної діяльності тощо); організація рефлексії учнів (обговорення, творироздуми, бесіди тощо).
- Курс громадянської освіти передбачає також участь учнів у соціальних проектах. Як модель практичного застосування набутих учнями громадянознавчих знань і вмінь, соціальні проекти сприяють розвитку мотивації й активізації громадянської активності школярів, формуванню досвіду громадянської участі.
- Устрій шкільного життя, виховне середовище навчального закладу є важливим чинником, від якого залежать результати опанування учнями (учениць) курсом громадянської освіти. Адже в навчальному закладі старшокласники отримують не тільки знання, а й практичні навички повсякденного громадянського досвіду – партнерства, взаєморозуміння, лідерства й поваги до інших, ініціативності у прийнятті рішень, відповідальності у спільній діяльності.
- Громадянську освіту в школі не варто обмежувати навчальним курсом – її слід зробити наскрізною на всіх рівнях навчально-виховного процесу (навчанні, позакласній роботі, виховному середовищі навчального закладу, соціальному партнерстві з місцевою громадою та з батьками) й складників організаційно-педагогічної структури навчального закладу (стратегічне планування, нормативно-правове забезпечення, навчально-виховна діяльність, моніторинг й оцінювання, кадрове забезпечення).

Структура програми та організація навчання учнів

Програма складається з пояснювальної записки, структурованих за темами очікуваних результатів навчально-пізнавальної діяльності учнів (учениць) та змісту навчального матеріалу, як основи для досягнення цих результатів. Очікувані результати навчально-пізнавальної діяльності зорієнтовані на формування відповідних компетентностей і викладені у формі знань, розуміння і вмінь та ставлень, що охоплюють знанневий, діяльнісний і ціннісний компоненти громадянської компетентності учнів (учениць).

Обираючи форми та методи власної діяльності й навчальної діяльності учнів (учениць) із курсу громадянської освіти, вчителі мають враховувати специфіку регіону, особливості навчального закладу, класного колективу, вікові та індивідуальні особливості учнів (учениць).

Програма передбачає вивчення курсу в 10 класі загальноосвітніх навчальних закладів в обсязі 70 годин на рік (2 години на тиждень).

ЗМІСТ ПРОГРАМИ

Очікувані результати навчально – пізнавальної діяльності учнів / учениць	Зміст навчального матеріалу
РОЗДІЛ 1. ОСОБИСТІТЬ ТА ЇЇ ІДЕНТИЧНІСТЬ	
<p style="text-align: center;">Знаннєвий компонент:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Розуміє зміст основних понять розділу: індивід, особа, особистість, громадянин, ідентичність, самореалізація людини, соціалізація, особиста гідність, совість, сім'я, родинні цінності, субкультура. • Знає загальні риси та ознаки індивіда, особи, особистості, громадянина. Має уявлення про механізми розвитку та самореалізації особистості. • Може назвати основні життєві цінності людини. • Усвідомлює важливість процесу соціалізації людини в суспільстві. • Може пояснити природу молодіжних субкультур. • Розуміє значення сім'ї для людини і для суспільства. • Усвідомлює, що мова в розділі іде про Людину загалом. <p style="text-align: center;">Діяльнісний компонент:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Співставляє і порівнює зміст понять індивід, особа, особистість, громадянин. • Вільно оперує поняттями ідентичність, самоідентичність, самореалізація, соціалізація, субкультура. • Дискутує на теми поняття особистої гідності, необхідності автономії особистості, ролі сім'ї в процесі формування людини та громадянина. • Для аргументації власної позиції використовує інформацію з різних галузей знань. • Демонструє навички критичного мислення стосовно оцінки самого себе. • Вміє окреслити власні життєві пріоритети. • Робить спроби прогнозування та моделювання особистого розвитку. • Свідомо співвідносить власні інтереси та цілі з потребами та можливостями членів родини. • Виявляє шану і повагу до родинних цінностей. • Відстоює ідею здорового способу життя, підкріплюючи її демонстрацією в 	<p>Тема 1. Я – людина. Самоідентифікація (мої потреби і бажання). Індивід. Особа. Особистість. Персона. Громадянин. Ідентичність. Моя ідентичність. Складники ідентичності. Формування самоідентичності. Особиста гідність і совість. Креативність.</p> <p>Тема 2. Самореалізація людини. Розвиток особистості. Індивідуальність та автономія особистості. Життєві цінності й пріоритети. Здоров'я як цінність. Прогнозування й моделювання особистого розвитку. Мобільність і адаптивність людини.</p> <p>Тема 3. Соціалізація особистості. Поняття соціалізації. Етапи соціалізації. Однолітки. Поняття субкультури. Молодіжні субкультури.</p> <p>Тема 4. Я і сім'я. Поняття сім'ї та родини. Значення сім'ї в суспільстві та житті людини. Традиції та родинні цінності. Роль сім'ї в формуванні людини і громадянина. Взаємовідносини в сім'ї. Сімейні правила. Права та обов'язки членів сім'ї.</p> <p>Практичне заняття: 1. Хто я (усвідомлення своєї ідентичності).</p>

<p>повсякденному житті власних відповідних навичок поведінки.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Аналізує вплив субкультур на молодь. • На заняттях демонструє навички креативного мислення. <p style="text-align: center;">Ціннісний компонент:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Усвідомлює себе людиною, а людину – унікальною живою істотою на Землі, частиною людства. • Пишається своєю ідентичністю, поважає ідентичність інших. • Розуміє самоповагу, як необхідний атрибут повсякденної поведінки людини. • Усвідомлює необхідність збереження власної автономії та індивідуальності, як важливої умови самореалізації особистості та формування різноманітного світу. • Шанує родинні традиції. • Підтримує ідею здорового способу життя усвідомлює життєві цінності. • Визнає і захищає інститут сім'ї та родинні відносини. 	
--	--

РОЗДІЛ 2. МОЇ І ТВОЇ ПРАВА

<p style="text-align: center;">Знаннєвий компонент:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Розуміє зміст поняття «людська гідність». • Може пояснити природу прав людини. • Пояснює права людини крізь призму відносин «держава – людина». • Має уявлення про основи філософського, політичного, суспільного, релігійного, юридичного тлумачення прав людини. • Знає про види та покоління прав людини. • Усвідомлює взаємозв'язок і взаємообумовленість прав людини та суспільної відповідальності. • Розрізняє правову та громадянську відповідальність. • Може пояснити природу обов'язків. • Розуміє зміст поняття «позитивна дискримінація» та знаходить аргументи на користь необхідності визначення державою певних меж прав людини. • Уявляє небезпеку від зловживань органами державної влади щодо прав людини. • Має загальні уявлення про національні та міжнародні механізми захисту прав людини. • Знає порядок звернень щодо захисту прав 	<p>Тема 1. Людська гідність і права людини. Поняття людської гідності. Людська гідність – основа природного права. Рівноправність. Охорона й захист людської гідності. Гуманізм як цілісна системи поглядів на людину.</p> <p>Тема 2. Еволюція прав людини. Філософське, юридичне, політичне, суспільне, релігійне тлумачення прав людини. Покоління прав людини. Класифікація прав людини. Борці за права людини. Майбутнє прав людини. Права і свободи.</p> <p>Тема 3. Людина і держава. Взаємовідносини людина – держава. Права та відповідальність людини й громадянина. Відповідальність держави за дотримання й захист прав і свобод людини. Обов'язки громадянина та обов'язки держави.</p> <p>Тема 4. Механізми захисту прав людини. Поняття механізмів захисту прав людини. Міжнародні та європейські стандарти захисту прав людини. Національні механізми захисту прав</p>
--	--

людини до національних і міжнародних органів та організацій.

Діяльнісний компонент:

- Вільно оперує поняттями: людська гідність, гуманізм, права людини, рівноправність, верховенство права, верховенство закону, відповідальність, обов'язки, позитивна дискримінація, порушення прав людини, міжнародні стандарти захисту прав людини, механізми захисту прав людини.
- Може співставити і порівняти два поняття «особиста гідність» та «людська гідність».
- Може встановити і прокоментувати причинно – наслідковий зв'язок між правами людини і поняттями рівності та рівноправності.
- Називає особливості основних етапів еволюції прав людини.
- Дає визначення поняттю «свобода» та може пояснити, яку особу, на його думку, можна назвати «свободоздатною».
- Дискутує щодо проблем майбутнього прав людини, верховенства права чи закону, доцільності позитивної дискримінації, причин зловживань державою в сфері прав людини, ефективності існуючих способів захисту прав людини, та необхідності приватної ініціативи конкретної людини у справі захисту своїх прав.
- Може довести, що зневажання та нехтування правами людини може привести суспільство аж до злочинів проти людяності.
- Аргументовано презентує власну думку щодо можливості реалізації прав людини в Україні.
- Визначає роль держави та державних інституцій із питань захисту прав людини.
- Знайомиться з національними механізмами захисту прав людини і може у різний спосіб донести цю інформацію до людей за межами класу.
- Добирає з різних джерел додаткову інформацію щодо функціонування міжнародних та європейських механізмів захисту прав людини.
- Оцінює перспективи й основні загрози розвитку прав людини у майбутньому.

Ціннісний компонент:

- Усвідомлює, що людська гідність – це те, що нас відрізняє від усього іншого живого світу,

людини, їх класифікація. Ініціатива людини в захисті своїх прав.

Практичне заняття:

1. Європейський суд з прав людини (рольова гра / симуляція)

<p>робить унікальними на Землі.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Поділяє думку записану в статті 1 Загальної декларації прав людини про те, що «Всі люди народжуються вільними і рівними у своїй гідності та правах». • Права людини розглядає крізь призму відносин «держава – людина». • Розуміє, що порушення прав людини – це наступ на людську гідність. • Підтримує думку, пануючу в сучасному цивілізованому суспільстві, про верховенство права над законом. • Розуміє важливість існування механізмів захисту прав людини та цінність ініціативи кожної особи у цій сфері. • Визнає роль міжнародних та європейських інституцій у захисті прав людини (ООН, Рада Європи, Європейський суд з прав людини, ОБСЄ). 	
--	--

РОЗДІЛ 3. ЛЮДИНА В СОЦІОКУЛЬТУРНОМУ ПРОСТОРИ

<p style="text-align: center;">Знаннєвий компонент:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Може дати визначення понять: соціум, соціальна стратифікація, полікультурне суспільство, суспільна відповідальність, стереотипи, упередження, дискримінація, конфлікти, толерантність. • Розуміє що таке соціальні цінності та яку роль в житті суспільства відіграє соціальна відповідальність. • Має уяву про соціальну структуру суспільства та володіє інформацією про соціальні інститути. • Визначає спільне та відмінне між соціальними групами. • Усвідомлює факт існування різноманіття культур. • Може назвати основні принципи діалогу між соціальними групами в полікультурному суспільстві: принцип соціальної рівності та справедливості, принцип згуртованості, принцип соціального партнерства. • Розуміє значення гендерної рівності. • Знає що таке соціальні норми. • Знає та критично оцінює причини зародження конфліктів, аналізує шляхи подолання конфліктних ситуацій. • Вільно оперує термінами: стереотипи, упередження, дискримінація, переговори, медіація, консенсус, компроміс. 	<p>Тема 1. Я і ми. Соціокультурна багатоманітність. Поняття соціуму. Соціальна структура. Соціальна згуртованість. Соціальні цінності. Гендерна, етнічна, конфесійна різноманітність. Рівність.</p> <p>Тема 2. Ефективна комунікація. Роль спілкування в житті людини й суспільства. Вербальна й невербальна комунікація. Переговори та медіація.</p> <p>Тема 3. Стереотипи та упередження. Дискримінація. Конфлікти. Поняття стереотипів і упереджень. Забобони. Шляхи подолання стереотипів. Поняття дискримінації. Основні форми та прояви дискримінації. Міжнародні та національні засоби захисту від дискримінації. Толерантність. Поняття конфлікту та його види. Стадії конфлікту. Способи подолання конфліктів. Консенсус і компроміс.</p> <p>Тема 4. Відповідальність. Поняття соціальної відповідальності. Види соціальної відповідальності: моральна, політична, юридична, професійна, корпоративна, релігійна. Розподіл соціальної відповідальності. Особливий характер та призначення юридичної відповідальності.</p>
---	--

Діяльнісний компонент:

- Може зобразити графічно структуру сучасного суспільства.
- Визначає причини виникнення стереотипів та їх вплив на життя в багатоманітному суспільстві.
- Наводить приклади дискримінації та ксенофобії.
- Аналізує причини конфліктів та способи виходу з конфліктних ситуацій.
- Дає характеристику видам соціальної відповідальності.
- Формує навички ефективної комунікації та ненасильницького розв'язання соціальних конфліктів.
- Моделює, або вдосконалює процес спілкуватися з представниками інших культур.
- Вчиться вести переговори, досягати компромісу та консенсусу засобами діалогу через критичне дослідження ситуації конфлікту.
- Вміє протистояти проявам расизму.
- Формує звичку проявляти емпатію.

Ціннісний компонент:

- Визнає цінність культурного багатоманіття.
- Повага та толерантне ставлення до відмінностей, відкритість, міжкультурний діалог – правила життя сучасної людини.
- позитивне ставлення до існуючих соціальних норм.
- Усвідомлення того, що конфлікт – це природна органічна частина життя людей, яка сприяє саморозвитку та гармонізує міжособистісні відносини.
- Несприйняття та засудження конфлікту, що призводить до руйнацій у суспільстві, чи загрожує життю людини, окрім випадків, коли людина змушена вдатися до суспільного конфлікту, як до останнього засобу боротьби з тиранією та гнобленням.
- Формування переконання в тому, що подолати більшість проблем структурованого, багатокультурного суспільства можливо тільки завдяки спільним зусиллям людини, держави, міжнародної спільноти.

Практичні заняття:

1. Мистецтво спілкування.
2. Подолання стереотипів / Розв'язання конфліктів.

РОЗДІЛ 4. ДЕМОКРАТИЧНЕ СУСПІЛЬСТВО ТА ЙОГО ЦІННОСТІ**Знансвий компонент:**

Тема 1. Демократична держава.
Демократія. Держава і суверенітет

- Може дати визначення понять: *демократія, демократичні процедури, плюралізм, врядування, громадянське суспільство, громада, лобювання, волонтерство.*
- Вільно оперує термінами: влада, державна влада, соціальна активність, пряма та представницька демократія, вибори, мажоритарна, пропорційна, змішана виборча система, принципи виборчого права, референдум.
- Знає ознаки демократичного режиму.
- Розуміє зміст основоположних принципів демократії.
- Пояснює як співвідносяться і взаємодіють між собою громадянське суспільство і правова держава.
- Розуміє значення людського капіталу для розвитку демократичного суспільства.
- Володіє знаннями про основи місцевого самоврядування.
- Має уявлення про способи визначення та вирішення проблем місцевої громади за участю громадян.
- Називає форми волонтерства.

Діяльнісний компонент:

- Може наводити аргументи в обговоренні ключових проблем кожної теми розділу.
- Уміє порівнювати суспільні явища, системи, процедури («безпосередня демократія і представницька демократія»; «мажоритарна і пропорційна виборчі системи»).
- Вміє сформулювати власну думку і продемонструвати особисте ставлення щодо суті контроверсійних запитань, які обговорюються на уроці.
- Демонструє вміння знайти і використати необхідні до уроку нормативно-правові акти.
- Успішно працює з систематизуючими, порівняльними таблицями, схемами, візуальними джерелами.
- Може перерахувати та розтлумачити головні принципи демократії.
- Використовує знання про принципи демократії та політичну систему України для інтерпретації подій суспільно-політичного життя.
- Використовує приклади з повсякденного життя, щоб пояснити принципи та цілі діяльності неурядових організацій, політичних партій, громадських організацій,

народу. Участь громадян у житті демократичної держави. Громадське врядування.

Демократичні процедури. Пряма та представницька демократія. Вибори. Виборчі системи. Референдум. Плюралізм. Опозиція. «Більшість» та «меншість».

Тема 2. Громадянське суспільство.

Поняття громадянського суспільства. Функції громадянського суспільства. Роль громадян у становленні й функціонуванні громадянського суспільства. Громадянське суспільство та правова держава.

Тема 3. Громада.

Поняття громади. Роль громади в житті людини, суспільства, держави. Реалізація та захист громадою своїх прав і законних інтересів. Вплив громадян на вирішення проблем громади.

Тема 4. Громадянська участь у житті суспільства.

Соціальна згуртованість та взаємодія людей у суспільстві. Соціальна активність людини: участь і вплив. Форми соціальної активності громадян; демонстрації, мітинги, пікети, марші та походи. Громадські ініціативи та громадські слухання. Лобювання. Волонтерство.

Практичні заняття:

1. Вибори до органів місцевого самоврядування (рольова гра / симуляція чи зустріч з депутатом місцевої ради).
2. Організація і проведення загальношкільного громадського слухання з приводу (користування мобільними телефонами, повсякденного носіння шкільної форми, створення електронного класного журналу тощо)
3. Круглий стіл: «Повага до меншин – умова збереження миру» (Папа Римський Іоан Павло II).
4. Дебати: « Чи можна пожертвувати правами однієї людини для захисту прав багатьох?»

<p>клубів, товариств.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Оцінює роль громадських організацій, різних форм активності громадян у функціонуванні демократичного суспільства; • Вчиться визначати проблеми місцевого, національного, європейського і світового рівнів, пропонувати шляхи їх вирішення; • Розвиває здатність взаємодіяти з органами державної влади та місцевого самоврядування (зокрема, через веб-сайти). • Визначає форми суспільної активності громадян на рівні місцевої громади, регіону, держави. • Формує навички самостійного й відповідального залучення до суспільного життя і громадського врядування на основі осмислення особистих і суспільних інтересів. • Демонструє готовність співпрацювати з іншими для розв'язання суспільних проблем. <p>Ціннісний компонент:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Розуміє, що особистість є найбільшою цінністю лише в умовах демократії. • Готовність захищати права і свободи людини. • Ідеалом держави вважає правову державу, поважає Закон. • Розуміє важливість пріоритету інститутів громадянського суспільства у державі. • Не уявляє процесу формування та діяльності державних органів без контролю з боку народу. • Позиціонує і сприймає себе частиною громади та суспільства. • Виявляє готовність діяти як відповідальний громадянин України та світу. 	
РОЗДІЛ 5. Я І ШКОЛА	
<p>Знаннєвий компонент:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Може дати визначення понять: навчально – виховний процес, права, свободи та обов'язки учня, шкільне самоврядування, учнівське самоврядування, дитяча організація, лідер, лідерство, ініціатива. • Вільно оперує поняттями: школа, навчальний заклад, управління, врядування, однокласники, команда, активна позиція. • Усвідомлює роль школи в становленні особистості. 	<p>Тема 1. Школа – простір демократії. Шкільна громада. Права, свободи і обов'язки всіх учасників навчально-виховного процесу. Взаємодія учнів, учителів, батьків, шкільної адміністрації в організації шкільного життя. Врядування та управління школою. Шкільне самоврядування (учнівське, вчительське, батьківське). Принципи та цінності учнівського самоврядування. Моделі учнівського самоврядування.</p>

<ul style="list-style-type: none"> • Знає права і обов'язки учнів. • Має загальне уявлення про найбільш ефективні форми участі вчителів, учнів та батьків у врядуванні школою. • Розуміє вагу учнівського самоврядування в процесі соціалізації та громадянського становлення школярів. <p style="text-align: center;">Діяльнісний компонент:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Вміло адаптується у шкільну громаду, не втрачаючи особистої автономії. • Активно здобуває та демонструє навички участі в учнівському самоврядуванні. • Вміє налагоджувати партнерські стосунки зі шкільною адміністрацією, вчителями, представниками місцевої громади; • Ініціює цікаві справи та знаходить однодумців. • Проявляє медіаторські вміння, пропонує шляхи вирішення конфліктів. • Бере участь у демократичних процедурах на рівні школи і громади. <p style="text-align: center;">Ціннісний компонент:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Учень сприймає школу як простір демократії, та територію прав людини. • Вважає позитивною рисою готовність брати на себе відповідальність за вибір та ухвалення рішення. • Проявляє здатність самостійно генерувати ідеї та співпрацювати з іншими у спільних справах. • Усвідомлює необхідність дотримання правил і норм шкільного життя. 	<p>Школа і місцева громада Соціальні проекти в школі.</p> <p>Тема 2. Дитячі й молодіжні громадські об'єднання. Свобода асоціацій. Дитячі й молодіжні об'єднання й рухи. Створення молодіжної громадської організації. Молодіжні соціальні проекти у школі та місцевій громаді.</p> <p>Практичне заняття:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Вчимося вирішувати проблему (у класі, школі). 2. Створення органів шкільного самоврядування (рольова гра / симуляція). 3.. Створення дитячої організації в школі (рольова гра / симуляція).
РОЗДІЛ 6. ВЗАЄМОДІЯ ГРОМАДЯН І ДЕРЖАВИ В ДОСЯГНЕННІ СУСПІЛЬНОГО ДОБРОБУТУ	
<p style="text-align: center;">Знаннєвий компонент:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Може дати визначення понять: <i>підприємництво, прибуток, особистий бюджет, піраміда потреб, професійне самовизначення, професійна етика, сталий розвиток.</i> • Вільно оперує поняттями: <i>соціальна держава, ринкова економіка, конкуренція, бюджет, податки, професія.</i> • Учень розуміє роль грошей . • Знає правила безпечного використання он-лайн банкінгу і банківських карт. • Уявляє різноманіття професій. • Дискутує з приводу ролі та престижності 	<p>Тема 1. Я і економіка. Соціальні цілі економіки. Соціальна держава. Соціальний захист. Податки. Поняття бюджету та його види. Особистий бюджет. Управління власними коштами.</p> <p>Тема 2. Ринкова економіка і людина. Піраміда потреб. Основні принципи ринкової економіки. Пропозиція і попит. Конкуренція. Продуктивність і прибуток. Підприємництво.</p> <p>Тема 3. Я і моя професія. Поняття професії. Професійне самовизначення. Професіоналізм і компетентність людини. Професійна</p>

<p>різних професій в суспільстві.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Описує риси особистості, знання і навички, необхідні в різних професіях; • Знайомий з принципами ринкової економіки. • Розуміє основні засади відносин «держава - ринок». • Знає загальні права та обов'язки платників податків. • Знає свої права і обов'язки як споживача. • розуміє відмінності між потребами, бажаннями і можливостями людини. <p>Діяльнісний компонент:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Вчиться планувати свою кар'єру • Формує навички прийняття рішення з питань сімейного бюджету; • Вміє планувати власний бюджет. • Демонструє навички аналізу своїх можливостей та ресурсів. • Вміє управляти своїм часом; • Оцінює наслідки своїх дій; • Вміє господарювати на основі принципів сталого розвитку. <p>Ціннісний компонент:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Підтримує ідею сталого розвитку • Усвідомлює необхідність навчання впродовж життя. • Знає, що запорукою успішної професійної діяльності є зважена самооцінка власних здібностей та талантів. • Поважає права підприємців і споживачів, роботодавців і працівників на ринку праці. 	<p>етика. Навчання людини впродовж всього життя.</p> <p>Тема 4. Я і довкілля. Вплив діяльності людини на довкілля. Сталий розвиток і людина. Енерго - та ресурсозбереження. Переробка відходів. Охорона довкілля.</p> <p>Практичне заняття: Ведення власного господарства на принципах сталого розвитку й заощадливості.</p>
<p>РОЗДІЛ 7. Я У СВІТІ ІНФОРМАЦІЇ</p>	
<p>Знаннєвий компонент: Може дати визначення понять: <i>інформація, мас-медіа(медіа), медіатекст, пропаганда, реклама, соціальні мережі;свобода слова</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Називає функції медіа в демократичній державі та наводить приклади їх впливу на прийняття рішень. • Знає і розуміє мету діяльності, значення плюралізму й незалежності медіа; • Знає і розуміє, як формується громадська думка з допомогою медіа; • Називає відмінність між фактом і судженням; • Знає і розуміє можливості Інтернету та безпеки, пов'язані з його використанням. • Знає і розуміє зміст демократичного принципу свободи слова. 	<p>Тема 1. Комунікація, інформація,медіа. Поняття мас-медіа(медіа). Роль інформації та медіа в сучасному світі. Мас-медіа, комунікація, аудиторія, новина. Різновиди медіа (книга,преса, фото, радіо, кіно, телебачення, Інтернет, мобільний зв'язок) та їх розвиток. Реклама. Вплив мас-медіа на формування громадської думки та власної позиції людини.</p> <p>Тема 2. Медіа і демократія. Свобода, етика і відповідальність Свобода вираження (freedomofspeech). Свобода слова. Обмеження свободи слова. Баланс між свободою вираження та відповідальністю. Свобода мас-медіа – критерій демократичності суспільства.</p>

- Знає і розуміє специфіку жанру й виду медіа тексту.

Діяльнісний компонент:

- Добирає медіаресурси для визначення, дослідження й репрезентації питань і проблем, здійснення власних і соціальних проектів.
- Добирає шляхи представлення матеріалу в медіа тексті.
- Аналізує питання з приводу головної думки медіатексту, виражає думки з приводу його змісту (точність, доречність, упередженість тощо) і форми.
- Аналізує вплив інформації на суспільне і громадське життя.
- Аналізує різницю між реальною подією та її відображенням у медіатексті.
- Порівнює власну думку з думкою інших людей.
- Виражає й обґрунтовує свою думку у дискусії про медіа продукцію
- Знайомиться з особливостями дотримання авторського права.
- Простежує переваги і ризики у користуванні соціальними мережами;
- Робить висновки щодо маніпулятивних можливостей медіа й важливості критичного осмислення інформації.
- Розглядає явища та події з декількох точок зору.
- Робить висновки щодо врахування громадських інтересів суспільними медіа України.
- Знаходить ефективні й етичні способи використання інформації.
- Простежує комерційні, ідеологічні й політичні цілі медіа повідомлень.

Ціннісний компонент:

- Виявляє повагу до демократичних інституцій суспільства.
- Прагне користуватися тільки надійними та достовірними Інтернет ресурсами.
- Підтримує ідею свободи інформації в сучасному світі.
- Допускає можливість впливу медіа на професійний розвиток і дозвілля людей.
- Допомогає тим, хто зазнає дискримінації в Мережі;
- Усвідомлює, що кожен може створювати та поширювати власний медіаконтент.

Форми власності медіа. Суспільні медіа і їх місія. Шкільні медіа. «Джинса» та цензура.

Тема 3. Критичне сприйняття та протидія маніпуляціям мас-медіа.

Достовірність інформації в мас-медіа. Джерела інформації. Факт, судження та думка. Авторство публікації. Пропаганда. Фейкова інформація. Маніпуляції в медіапросторі. Роль медіа в провокуванні конфліктів та поширенні стереотипів. Професійні та етичні стандарти подання інформації.

Тема 4. Мова медіа

Медіатекст. Коди і значення, що використовують медіа. Граматика мови преси, телебачення та кіномистецтва. Шляхи передачі ідей і цінностей символічною мовою.

Тема 5. Я і Інтернет.

Приватність та конфіденційність у віртуальному світі. Цифрова ідентичність. Самоідентифікація та маскування в Інтернеті. Соціальні мережі. Он-лайн спілкування. Права людини в Інтернеті. Безпека та етика поведінки у Мережі. Кіберзлочинність. Особливості захисту прав дітей та молоді в Інтернеті. Інструменти перевірки достовірності інформації в Інтернеті.

Практичні заняття:

1. Мас-медіа – четверта влада в суспільстві. Підготовка новини для одного з медіа.
2. Аналіз медіа тексту.
3. Створення афіши до кінофільму. Розкадровка тексту традиційних медіа (книжки) в різних жанрах кіно. Підготовка відеобуктрейлера улюбленої книги.
4. Створення власного чи колективного рекламного продукту.

РОЗДІЛ 8. УКРАЇНА, ЄВРОПА, СВІТ

Знаннєвий компонент:

- Може дати визначення понять: інтеграція, глобалізація, міграція; політика сусідства, Східне партнерство, міжнародне право.
- Вільно оперує поняттями: європейське та світове співтовариство, система безпеки і співробітництва в Європі, Європейський Союз, національне законодавство
- Учень знає про масштаби впливу глобалізації на економіку, культуру, довкілля, людину.
- Знає та розуміє причини та наслідки міграційних процесів в Україні та світі.
- Називає міжнародні організації, членом / учасником яких є Україна.
- Може аргументовано обговорювати витоки і хід європейської інтеграції.
- Називає основні аспекти європейської політики сусідства.
- Знає умови вступу України до Європейського союзу.
- Усвідомлює взаємозалежність життя місцевої громади, України, Європи та світу.

Діяльнісний компонент:

- Аналізує принципи міжнародних відносин.
- Визначає основні функції міжнародних організацій.
- Пояснює взаємозв'язок між нормами міжнародного права і національним законодавством.
- Добирає з різних джерел додаткову інформацію щодо особливостей функціонування ЄС та її інституцій.
- Аналізує основні положення Угоди про асоціацію Україна – ЄС.
- Описує права та обов'язки громадян Європейського Союзу.
- Дискутує щодо перспектив збереження та розширення ЄС, НАТО.
- Описує цілі ООН та компетенцію її органів (Генеральна Асамблея, Рада Безпеки, Генеральний секретар, Міжнародний Суд тощо).
- Характеризує політику регіонального співробітництва України та систем безпеки.

Ціннісний компонент:

- Усвідомлює роль та значення міжнародних організацій для регіону і світу та України.

Тема 1. Інтеграція й глобалізація.

Поняття інтеграції та глобалізації. Витоки та хід європейської інтеграції.

Європейська політика сусідства. Східне партнерство. Вплив глобалізаційних процесів на економіку, культуру, довкілля, людину.

Тема 2. Міграційні процеси і Україна.

Поняття міграції. Види та форми сучасної міграції. Вплив міграційних процесів на економіку, культуру, довкілля, людину.

Тема 3. Україна – член європейського та світового співтовариства.

Міжнародні організації та участь у них України. Система безпеки і співробітництва в Європі та світі. Участь України в ООН та ОБСЄ. Рада Європи та Україна. Європейський вибір України. Угода про асоціацію Україна – ЄС.

Практичне заняття:

1. Молодіжні ініціативи та волонтерство в різних країнах світу.
2. Шукаємо ровесників та однодумців із інших країн для співпраці у рамках соціального проекту засобами Інтернету.

• Підтримує перспективу членства України в Європейському Союзі, посиляючись на статистичні дані наукових досліджень, довідкову інформацію.• Визнає важливість європейського вектору розвитку України.• Пишається потенціалом України в Європі та світі.	

Вербицька Поліна – polinaverbytska@gmail.com

Бакка Тамара - tabakk@meta.ua

Беца Наталія - natalia.betsa@osce.org

Волошенюк Оксана - oksana@aup.com.ua

Мелешенко Тетяна - tetmel@ukr.net

Павловська-Кравчук Вікторія - pavlovskayakravchuk@mail.ru

Свтушенко Раїса – 16051961r@ukr.net

Мокрогуз Олександр – mokroguz64@mail.ru

Муза Олег – muza_ov@ukr.net

Ремех Тетяна – remeh-tatyana@yandex.ua

Ступницька Наталія – nataliia.stupnytska@osce.org

Ситник Елла - - povedach@online.ua

Педан-Слепухіна Ольга - olhapedans@hotmail.com